

Egzamin
Prawo międzynarodowe publiczne
SSP II, rok akademicki 2012/2013
28 czerwca 2013 r.

1. Państwo odwołujące się w prawie międzynarodowym do retorsji:

- a) może...
- b) nie może...
- c) musi...
- d) powinno...

Uzupełnij każdą z sugerowanych odpowiedzi, podając zwięzłe uzasadnienie. **[5%]**

2. Rozwiń każde z haseł w zwięzłe międzynarodowoprawne definicje (maksymalnie 5-zdaniowe):

- a) prawo naturalne,
- b) *pacta sunt servanda*,
- c) normy o skuteczności *erga omnes*,
- d) *ex aequo et bono*,
- e) wykładnia teleologiczna,
- f) jurysdykcja uniwersalna,
- g) *ius soli*,
- h) lud tubylczy,
- i) akty państwa *iure gestionis*,
- j) *uti possidetis*. **[10%]**

3. Twoim zadaniem jest przygotowanie na zlecenie Ministerstwa Spraw Zagranicznych sumarycznego memorandum (maksymalnie pięciopunktowego dokumentu) na temat: „Unia Europejska jako podmiot pierwotny prawa międzynarodowego”. Ma być ono podstawą do dyskusji w ramach komitetu doradczego przy Ministrze Spraw Zagranicznych. **[10%]**

4. Zupełność jako cecha systemu prawa międzynarodowego – przedstaw opinię prawną na ten temat z przywołaniem, w miarę możliwości, źródeł prawa międzynarodowego, orzecznictwa i stanowiska doktryny. [20%]
5. W 1980 r. dawne terytorium powiernicze państwa B uzyskało pełną suwerenność i zostało przyjęte do Organizacji Narodów Zjednoczonych jako państwo A. Państwa A i B nie nawiązały ze sobą stosunków dyplomatycznych ani konsularnych. Natomiast w 1986 r. doszło między państwami A, B, C, D i E do zawarcia umowy o współpracy i dobrym sąsiedztwie. Z porozumienia tego wynikało, że wszelkie nierozstrzygnięte wcześniej spory bądź takie, które pojawią się dopiero w przyszłości, będą rozwiązywane na drodze koncyliacji, a jeżeli ta nie zakończy się sukcesem, arbitrażu. Oba państwa (A i B) w 1987 r. zgłosiły na podstawie art. 36 ust. 2 Statutu Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości deklaracje o przyjęciu obowiązkowej jurysdykcji. Deklaracja państwa A przyjęła następującą postać: *„Państwo A przyjmuje z dniem 1 czerwca 1987 r. obowiązkową jurysdykcję Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości.”* Deklaracja państwa B głosiła zaś: *„Państwo B przyjmuje z dniem 1 grudnia 1987 r. obowiązkową jurysdykcję Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w stosunku do innego państwa, przyjmującego takie samo zobowiązanie, pod warunkiem pełnej wzajemności. Deklaracja ta nie obejmuje sporów, dotyczących państw, z którymi państwo B nie utrzymuje stosunków dyplomatycznych i konsularnych. W pozostałym zakresie wyroki MTS będą dla państwa B wiążące, jeśli zapadną w sposób jednomyślny.”* W 1989 r. państwo A podniosło zarzut, że działania państwa B jako powiernika doprowadziły w 1978 r. do naruszenia Układu powierniczego i powstania szkody. Na podstawie umowy z 1986 r. państwa A i B oddały spór do rozstrzygnięcia Stałemu Trybunałowi Arbitrażowemu na ogólnych zasadach, nie wprowadzając do umowy kompromisowej żadnych zmian w sferze procedury. W swym wyroku STA odrzucił roszczenia państwa A. W 1991 r. państwo A w następstwie niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia wniosło skargę do MTS przeciwko państwu B, powołując się na art. 36 ust. 2. Podstawowy zarzut dotyczył braku mocy wiążącej wyroku arbitrażowego z uwagi na niezastosowanie w pierwszej kolejności drogi koncyliacyjnej, wyszczególnionej w umowie z 1986 r. Państwo B stwierdziło, że w tej sprawie Trybunał nie posiada jurysdykcji. W

styczniu 1992 r. MTS uznał, że ma w sprawie jurysdykcję. Jednak już w marcu tego samego roku państwa A i B ponownie zawarły umowę kompromisową i oddały spór do rozstrzygnięcia tym razem sądowi arbitrażowemu powołanemu na podstawie Aneksu VII do Konwencji o prawie morza (oba państwa stały się stroną Konwencji w 1991 r.).

Oceń sytuację. W szczególności odnieś się do problemu konkurencyjnej jurysdykcji wskazanych sądów. Rozważ zasadność postaw i rozwiązań proponowanych przez państwa A i B w kontekście całej sprawy. Jaka jest moc wiążąca orzeczeń sądów międzynarodowych? Czy hierarchizacja sądownictwa międzynarodowego jest rozwiązaniem systemowo odpowiednim? Przygotowane stanowisko będzie rozważane jako podstawa do dyskusji na forum VI Komitetu Prawnego Zgromadzenia Ogólnego ONZ na temat założeń reformy współczesnego sądownictwa międzynarodowego. [30 %]

6. Marcus Grey, sędzia Sądu Najwyższego Republiki Aranii, wybrany został na sędziego *ad hoc* w postępowaniu przed Międzynarodowym Trybunałem Sprawiedliwości. Po wielu latach zajmowania się jako sędzia Sądu Najwyższego Aranii kwestiami prawnymi dotyczącymi prawa krajowego napotkał on na pewne trudności związane z oceną materiałów przedłożonych przez strony sporu. Obejmowały one m.in.:
- a) serię artykułów wybitnego prawnika opublikowanych w *British Year Book of International Law*,
 - b) zasady przygotowane przez Komisję Prawa Międzynarodowego,
 - c) rezolucję Instytutu Prawa Międzynarodowego,
 - d) decyzję Sądu Najwyższego jednego z państw pozostających w sporze,
 - e) rezolucję Zgromadzenia Ogólnego ONZ,
 - f) traktat zawarty przez zainteresowane państwa w 1830 r.
 - g) deklarację interpretacyjną z 1845 r. dołączoną do dokumentu ratyfikacyjnego jednego z państw-stron powyższego traktatu,
 - h) traktat zawarty przez te same państwa w tej samej sprawie z 1870 r.
 - i) oświadczenia Ministra Spraw Zagranicznych jednej ze stron w postępowaniu złożone w latach 2005-2010,

- j) wcześniejsze orzeczenie MTS rozstrzygające podobny spór między innymi państwami,
- k) zdanie odrębne sędziego MTS Stefano Maurizio w powyższej sprawie,
- l) wcześniejsze orzeczenie MTS rozstrzygające inną sprawę, ale między stronami aktualnego sporu,
- m) wspólne oświadczenie z 2011 r., które jedna ze stron uważa za umowę międzynarodową, druga zaś traktuje w kategoriach uzgodnionego komunikatu.
- n) akt wypowiedzenia umowy z 1870 r. przez jedno z państw-stron.

1. *Przygotuj opinię dla sędziego Greya, w której zasugerujesz wagę, jaką powinien on przyłożyć do poszczególnych materiałów w trakcie rozstrzygania sporu.*
2. *Zawrzyj na końcu opinii propozycję uszeregowania poszczególnych elementów od najmniej istotnych po wyrażające największy ciężar gatunkowy. Możesz połączyć elementy w szersze całości.*
3. *Podaj zastosowane kryteria podziału. [25%]*